

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Компетентісно-орієнтований підхід є новою парадигмою, зорієнтованою на долучення фармацевтичної освіти до стандартів європейського освітнього простору.

Трансформація традиційної освіти в компетентісно-орієнтовану визначає необхідність нових підходів до організації навчально-пізнавального процесу.

Аналіз літератури виявив, що широко вживаним підходом до організації навчального процесу майбутніх фармацевтів є проблемно-орієнтований підхід (Problem-Based Learning (PBL)), спрямований на розвиток у студентів навичок:

- критичного мислення,
- вирішення проблем,
- клінічного мислення,
- етичної поведінки та комунікації.

Організація процесу PBL ґрунтується на трьох *ключових ознаках*:

- саморегульованому навчанні студентів;
- проблемному навчанні;
- навчанні в малих групах, очолюваних фасилітатором.

При цьому PBL використовують не як метод навчання, а як всеосяжну навчальну програму, «побудовану» навколо вирішення проблемних ситуацій.

Побудована таким чином програма визначає нові принципи організації процесу PBL:

- студенти зіштовхуються з проблемою на початку навчання, ще не маючи достатніх знань для її вирішення;
- процес розв'язання проблеми спонукає до пошуку нових знань та є стимулом і керівництвом в навчанні студентів;
- метою освіти є не сам факт вирішення проблеми, а скоріше проблема, використана для допомоги студентам ідентифікувати власні потреби в навчанні;

- задачею студента в PBL є: навчатись самостійно, навчатись у членів групи, навчатись разом з членами групи та у наставника.

Навчаючись в невеликих групах, працюючи разом над вирішенням проблеми, студенти взаємодіють між собою для накопичення інформаційних ресурсів, передачі інформації, аналізу та синтезу нових знань. Групи несуть відповідальність за планування своїх дій, приймають рішення про те, як використати свій час для вирішення проблеми та освоїти навчальні цілі.

Проблеми, що пропонуються студентам для вирішення мають специфічні характеристики: вони є слабо структурованими, завуальованими та можуть мати кілька способів вирішення.

Процес вирішення проблеми включає ряд етапів:

- розпізнання проблеми;
- «інвентаризацію» наявних знань – визначення, чи достатні вони для вирішення проблеми;
- генерацію гіпотез;
- визначення кола питань, що потребують вивчення;
- самостійне навчання для пошуку нової інформації;
- роботу студентів в групі з метою обміну знаннями;
- оцінку отриманих знань та застосовувати їх для рішення проблеми;
- оцінку та аналіз процесу самостійного навчання.

PBL підхід допомагає студентам:

- створити широку і гнучку базу знань;
- розвинути ефективні навички вирішення проблем;
- ефективно функціонувати в ролі члена команди;
- стати внутрішньомотивованими до навчання;
- розвинути навички самостійного навчання протягом усього життя.

Хоча основним в PBL є самостійне навчання студентів, це не означає, що викладач залишається пасивним спостерігачем за процесом.

Задачею викладачів є:

- розроблення проблемних ситуацій, процес вирішення яких гарантує студентам отримання саме тих знань, що необхідні для професії;
- керівництво навчальною діяльністю студентів;
- контроль за тим, щоб вони знаходили вірні ресурси для вирішення проблем.

Тому, важливим є розуміння викладачами освітніх теорій, що лежать в основі PBL, його сутності, переваг та способів практичної реалізації.

Науково обґрунтовано ефективність підходу на різних етапах навчання та його вплив на якість теоретичної й практичної підготовки студентів.

В результаті застосування елементів PBL в коледжі, гіпотези цього підходу отримали практичне підтвердження:

- навчання і викладання більше подобається як студентам, так і викладачам;
- середовище навчання більш стимулююче і комфортне;
- навички самонавчання постійно підсилюються і підтримуються;
- підхід сприяє більш глибокому вивченню інформації;
- підхід сприяє взаємодії між студентами та викладачами;
- підхід сприяє взаємодії між викладачами базових і професійних дисциплін.

Виявлено також позитивний вплив на рівень теоретичних знань студентів та результати заключних іспитів.

Наголошено, що остаточна оцінка PBL утруднена через складний, багатомірний характер та тому, що підхід реалізується в рамках обмеженого часу навчання й багато в чому залежить від професійних ресурсів викладача. Тож існує потреба в дослідженні впливу підходу на ефективність подальшої діяльності випускника вже в професійному полі.

Не зважаючи на те, що деякі аспекти PBL складно оцінити, сьогодні спостерігається все більше поширення підходу в фармацевтичній освіті в усьому світі.

Висновки

Запровадження PBL потребує широкомасштабних змін у вищій освіті. На сьогодні навчальні заклади не мають достатніх ресурсних можливостей для подібних нововведень. Проте справжньою мотивацією для запровадження PBL, навіть в межах програм окремих дисциплін, є нагальна необхідність покращити якість навчання студентів, сформувати у них відповідальність за власне навчання сьогодні та підготувати базу для навчання впродовж життя.